

Redacteur ESB
g.werner@sdu.nl

De producentenbond

Begin dit jaar kwam de Kamercommissie auteursrecht met een controversieel voorstel om downloaden te verbieden. Muziek zou niet langer voor eigen gebruik gratis van het internet mogen worden gekopieerd, omdat het auteursrechten schendt. De kosten voor productie van muziek worden door deze schending betaald door een steeds kleiner aantal mensen dat nog cd's koopt en de rest lift mee, waardoor de productie in het geding is. Dit treft producenten, maar ook consumenten, die het dan moeten doen met een smaller aanbod. Inmiddels staan controversiële thema's weer op de agenda's van de Kamerleden, zo ook het downloadverbod. Maar hoewel het downloaden economisch problematisch is, houden economen niet zo van een consumptieverbod. Het ontnemt consumenten het gebruik van goederen waar ze nut aan ontleen, waardoor consumentensurplus verloren gaat. Voor het kopiëren van muziek bestaat dit surplus uit de waarde die consumenten ontleen aan gratis muziek. TNO rekende in 2009 uit dat Nederlanders jaarlijks anderhalf miljard liedjes gratis downloaden, die ze gemiddeld waarderen op tien à dertien cent, waardoor het consumentensurplus van de downloads neerkomt op krap tweehonderd miljoen euro. Verrekend met een omzetverlies van honderd miljoen euro voor de muziekindustrie geeft dit zo'n honderd miljoen euro aan welvaartswinst. Gelukkig is er de Consumentenbond als spreekbuis voor ongeruste consumenten, die de politiek oproept van het verbod af te zien. De organisatie doet op haar website ook een tegenvoorstel, dat in wezen niet veel anders is dan het huidige vergoedingensysteem voor de muziekindustrie. Nu is het zo dat een koper van een lege cd of dvd voor elk exemplaar een toeslag betaalt die wordt afgedragen aan Stichting ThuisKopie, die op haar beurt zorg draagt voor de verdeling van vergoedingen over de muziekindustrie.

Consumenten kopiëren tegenwoordig meer op digitale opslagmedia dan op lege cd's of dvd's, dus zijn laatstgenoemde vervangen door nieuwere geluidsdragers als mp3-spelers, mobiele telefoons en laptops. Op de aanschaf hiervan zou dan een toeslag van vijf euro rusten, wat jaarlijks ten minste dertig miljoen euro moet opleveren voor vergoedingen aan de muziekindustrie. De vraag is echter wat de nieuwe regeling consumenten oplevert.

Stel je wilt een mp3-speler kopen voor vijftig euro, dan word je geconfronteerd met een prijsverhoging van tien procent. Aan jou is dan de keuze om af te zien van aankoop of om vijf euro te betalen voor een dienst waar je misschien helemaal geen behoefte aan hebt. Beide opties zijn niet aantrekkelijk als je niet aan gratis downloaden doet. Een ander bezwaar betreft de uitvoeringskosten. Stichting ThuisKopie geeft jaarlijks enkele miljoenen euro's uit aan inning en verdeling van de thuisKopievergoeding, hetgeen op de consument wordt verhaald. Hetzelfde geldt voor de miljoenen euro's aan vermogen binnen de stichting die afkomstig zijn van consumenten maar nog niet zijn uitgekeerd aan de muziekindustrie. Tot slot zijn consumenten niet gebaat bij de hoogte van de vergoedingen die de bond voorstelt. De dertig miljoen euro voor de muziekindustrie is een ondergrens die is voortgekomen uit onderhandelingen tussen belanghebbenden, zoals consumenten en producenten. Consumenten zijn daarbij vanzelfsprekend liever minder geld kwijt dan meer. Het doet dan vreemd aan dat de bond met een voorstel komt voor een minimumbedrag. Consumenten weten dan zeker dat ze dertig miljoen euro aan vergoedingen kwijt zijn, terwijl dit nog veel verder kan oplopen.

De Consumentenbond heeft als missie de belangen van alle consumenten te behartigen maar dat kan van de voorgestelde apparaatvergoeding, die geen onderscheid maakt tussen het belasten van mensen die wel en niet downloaden, niet worden gezegd. Natuurlijk is de consument gebaat bij het voortbestaan van de muziekindustrie en het meebetalen door freeriders, maar de consument is ook gebaat bij lagere vergoedingen. Daarvoor is minder schade aan de inkomsten van de muziekindustrie nodig. Dit is bijvoorbeeld het geval als deze zich meer zou gaan toelagen op concerten of op een betrouwbaar en hoogwaardig digitaal muziek aanbod. Het gegarandeerde minimumbedrag compenseert de muziekindustrie echter eindeloos voor het gratis downloaden, waardoor het voor deze minder loont om over te stappen op een nieuw verdienmodel. Het voorstel van de Consumentenbond maakt het vooruitzicht voor consumenten dan ook niet hoopvoller. Het is de vraag wie er nou eigenlijk door de Consumentenbond wordt geholpen.